Specifika výročních zpráv o hospodaření vysokých škol v České republice[#]

*Jana Ištvánfyová**

Vysoké školy jsou nejvyšším článkem vzdělávací soustavy České republiky, jsou vrcholnými centry vzdělanosti, nezávislého poznání a tvůrčí činnosti a mají klíčovou úlohu ve vědeckém, kulturním, sociálním a ekonomickém rozvoji společnosti.

Pro tyto instituce je bezpodmínečně nutné vytvořit prostředí, aby mohli svoji úlohu ve společnosti plnit a zároveň ji i rozvíjet. V tomto článku se nezabývám lidskými zdroji, které jsou v oblasti výchovy a vzdělávání nejdůležitějším kritériem, ale zabývám se prostředím, které tyto zdroje stimuluje a to nastaveným způsobem financování těchto institucí, hospodařením a především možnostmi kontroly veřejností. Pro takovou kontrolu především slouží účetnictví vysokých škol a jejich prezentace přes výroční zprávy. Výroční zprávy o hospodaření, výkaznictví a s tím spojené účetnictví vysokých škol je v ČR více závislé na legislativě, upravující předmět činnosti této „služby“ a na podmínkách financování než ostatní odvětví národního hospodářství. Vyplývá to ze specifického a jedinečného charakteru služby, které vysoké školství poskytuje a ze specifického způsobu financování jejich činnosti, které je především závislé na charakteru právního subjektu.

Cílem tohoto článku je pokusit se definovat problematické oblasti ve výkaznictví a legislativním rámci, který upravuje hospodaření vysokých škol. Další vymezující okolnost je složitý rozměr činností vysokých škol, různorodých zdrojů financování a následně je také složité vykazování a účtování o nich. Tento článek se proto bude zabývat základními charakteristikami a základními specifiky, které určují způsob vykazování vysokých škol a to především veřejných. Dále se pokusím stručně analyzovat základní problémy, se kterými se potýká účetnictví veřejných vysokých škol.

Vysoké školy jsou v České republice právnickou osobou, která je veřejná, soukromá nebo státní (vojenské a policejní vysoké školy).

Soukromá vysoká škola

Soukromá vysoká škola (většinou zřízena podle Obchodního zákoníku nebo podle zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech) je oprávněna působit jako soukromá vysoká škola, pokud jí Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy (dále jen ministerstvo) udělilo státní souhlas. Toto specifické oprávnění soukromé vysoké školy je nepřevoditelné a nepřechází ani na právního nástupce.

[#] Tento článek byl zpracován jako jeden z výstupů výzkumného záměru *Rozvoj finanční a účetní teorie a její aplikace v praxi z interdisciplinárního hlediska* s registračním číslem MSM6138439903.

^{*} Dr. Ing. Jana Ištvánfyová – odborný asistent; Katedra finančního účetnictví a auditingu, Fakulta financí a účetnictví, Vysoká škola ekonomická v Praze, nám. W. Churchilla 4, 130 67 Praha 3, Česká republika; <istvanfy@vse.cz>.

Financování soukromé vysoké školy

Právnícká osoba, která získala oprávnění působit jako soukromá vysoká škola, je povinna zajistit finanční prostředky pro vzdělávací a vědeckou nebo výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou a další tvůrčí činnost. Ministerstvo může poskytnout soukromé vysoké škole působící jako obecně prospěšná společnost dotaci na uskutečňování akreditovaných studijních programů a programů celoživotního vzdělávání, s nimi spojenou vědeckou, výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost. Soukromé vysoké škole může ministerstvo poskytnout dotaci na některá stipendia.

Podmínky dotací, jejich užití a zúčtování se řídí obecnými předpisy pro nakládání s prostředky státního rozpočtu. Poskytování dotací soukromým vysokým školám na výzkum a vývoj se řídí zvláštními právními předpisy upravujícími podporu výzkumu a vývoje.

Vykazování hospodářských výsledků

Soukromá vysoká škola je povinna (mimo povinností vyplývajících ze zákona, podle kterého byla zřízena) každoročně vypracovat, předložit ministerstvu a jako neperiodickou publikaci zveřejnit výroční zprávu o činnosti a v případě, že obdržela dotaci, i výroční zprávu o hospodaření vysoké školy v termínu a formě, kterou stanoví ministr a dále provádět pravidelně hodnocení činnosti vysoké školy a zveřejňovat jeho výsledky. Dále je povinna oznámit ministerstvu, že na soukromou vysokou školu byl prohlášen nebo ukončen konkurs podle předpisů upravujících úpadek, způsoby jeho řešení a také oznámit ministerstvu zánik právnické osoby, která získala oprávnění působit jako soukromá vysoká škola.

Výroční zpráva o činnosti a výroční zpráva o hospodaření, dlouhodobý záměr soukromé vysoké školy a výsledky hodnocení činnosti soukromé vysoké školy musí být veřejně přístupné a obsah určuje zákon o vysokých školách (viz dále).

Veřejná vysoká škola

Veřejná vysoká škola se zřizuje a zrušuje zákonem. Zákon též stanoví její název a sídlo. Veřejná vysoká škola se může sloučit nebo splynout jen s jinou veřejnou vysokou školou a rozdělit se může jen na jiné veřejné vysoké školy. Tyto změny je možné provést pouze zákonem. V případě zrušení veřejné vysoké školy nebo sloučení, splynutí nebo rozdělení veřejné vysoké školy zákon též stanoví, na které právnické osoby přechází její majetek a závazky.

Financování veřejné vysoké školy

Jedním ze základních dokumentů veřejné vysoké školy je statut, který obsahuje mimo jiné: název, sídlo a typ vysoké školy, vymezení obsahu, podmínek a četnosti hodnocení činnosti, organizační strukturu, ale především pravidla hospodaření veřejné vysoké školy.

Hospodaření veřejné vysoké školy se řídí rozpočtem veřejné vysoké školy, který sestavuje na kalendářní rok a nesmí být sestavován jako deficitní.

Příjmy rozpočtu veřejné vysoké školy jsou zejména:

- příspěvek ze státního rozpočtu na vzdělávací a vědeckou, výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost (dále jen „příspěvek“),
- podpora výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků podle zvláštního právního předpisu,
- dotace ze státního rozpočtu (dále jen „dotace“),
- poplatky spojené se studiem,
- výnosy z majetku,
- jiné příjmy nebo jiné příspěvky ze státního rozpočtu, ze státních fondů, z Národního fondu a z rozpočtů obcí a krajů,
- výnosy z doplňkové činnosti,
- příjmy z darů a dědictví.

Poskytování příspěvku a dotací

Veřejná vysoká škola má nárok na příspěvek ze státního rozpočtu na základě rozhodných údajů podle stavu k 31. říjnu předchozího kalendářního roku. Příspěvek je z rozpočtové kapitoly ministerstva poskytován podle obecných předpisů pro poskytování prostředků státního rozpočtu pro dotace. Ministerstvo rozhodnutím stanoví, zda poskytovaný příspěvek nebo dotace je účastí státního rozpočtu na financování programu, přičemž příspěvek nebo dotace na stavbu je vždy, s výjimkou její údržby a oprav, účastí státního rozpočtu na financování programu, je-li vyšší než 10 mil. Kč.

Veřejná vysoká škola má nárok na dotaci na rozvoj vysoké školy. Veřejné vysoké škole se může poskytnout dotace zejména na ubytování a stravování studentů. Podmínky dotací, jejich užití a zúčtování se řídí obecnými předpisy pro nakládání s prostředky státního rozpočtu a zvláštními předpisy upravujícími podporu výzkumu a vývoje.

Pro stanovení výše příspěvku je rozhodný typ a finanční náročnost akreditovaných studijních programů a programů celoživotního vzdělávání, počet studentů a dosažené výsledky ve vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké nebo další tvůrčí činnosti a její náročnost. Pro výši příspěvku je též rozhodný dlouhodobý záměr veřejné vysoké školy a dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové a inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol vypracovaný ministerstvem a jeho každoroční aktualizace. Pro stanovení výše dotací je rozhodný dlouhodobý záměr veřejné vysoké školy a dlouhodobý záměr ministerstva.

O poskytnutí příspěvku rozhoduje ministerstvo rozhodnutím na základě žádosti veřejné vysoké školy. Ministerstvo v rozhodnutí uvede účel, na který je příspěvek určen, výši poskytované částky a stanoví další podmínky a povinnosti podle povahy účelu, na který je příspěvek poskytnut, nebo podle akreditovaného studijního programu, na jehož uskutečňování je příspěvek určen. Veřejná vysoká škola je povinna čerpat a používat příspěvek v souladu s účelem, jehož má být dosaženo, a podle zvláštních právních předpisů upravujících účetnictví.

Za vypořádání příspěvku se státním rozpočtem v příslušném rozpočtovém roce se považuje jeho vyčerpání v souladu s tímto zákonem a se zvláštním zákonem upravujícím rozpočtová pravidla, převedení do fondů pro další kalendářní rok nebo odejmutí příspěvku.

Fondy

Specifická oblast hospodaření veřejných vysokých škol je zřizování a obhospodařování fondů a to vlastního a ostatních účelových fondů:

Vlastní jmění

Vlastní jmění je vlastním zdrojem krytí majetku (jak dlouhodobého tak krátkodobého), podle předpisů platných pro jednotlivé druhy účetních jednotek.

Ostatní fondy

Ostatní fondy obsahují zdroje účetní jednotky, které jsou účelově určeny, a které nejsou zdrojem vlastního jmění. Není však vyloučena možnost převodu zdrojů z vlastního jmění do fondů. Tvorba a čerpání fondů se řídí příslušnými právními předpisy, statutem či jinými interními předpisy účetní jednotky, případně rozhodnutím oprávněného orgánu účetní jednotky. Fondy se tvoří ze zisků po zdanění dosažených účetní jednotkou v předcházejících účetních obdobích, případně převody zdrojů z jiných fondů nebo z vlastního jmění a z dalších účelově určených zdrojů přijatých účetní jednotkou (srov. Urbánek, 2007 a IFAC 2005). Způsob tvorby a čerpání fondů má zajistit časovou a věcnou souvislost účtování podle ustanovení § 3 odst. 1 zákona o účetnictví.

Fondy tvořené ze zisku, kde podmínky převodu prostředků mezi těmito fondy, upravuje vnitřní předpis veřejné vysoké školy, jsou:

- rezervní fond určený zejména na krytí ztrát v následujících účetních obdobích,
- fond odměn,
- fond provozních prostředků, který se tvoří též ze zůstatku příspěvku,
- fond reprodukce investičního majetku, tvoří se též z odpisů a zůstatku příspěvku.

Fondy tvořené z ostatních zdrojů, které nelze vzájemně s ostatními fondy převádět, jsou:

- stipendijní fond, tvorba z poplatků za studium podle § 58 zákona o vysokých školách,
- fond sociální, tvorba základním přídělem na vrub nákladů veřejné vysoké školy do výše 2 % z ročního objemu nákladů veřejné vysoké školy zúčtovaných na mzdy, náhrady mzdy a odměny za pracovní pohotovost,
- fond účelově určených prostředků, který je vytvářen:
 - z účelově určených darů, s výjimkou darů určených na pořízení a technické zhodnocení dlouhodobého majetku,
 - z účelově určených peněžních prostředků ze zahraničí,
 - z účelově určených veřejných prostředků, včetně prostředků účelové a institucionální podpory výzkumu a vývoje z veřejných prostředků, které nemohly být veřejnou vysokou školou použity v rozpočtovém roce, ve kterém jí byly poskytnuty. Účelově určené prostředky může veřejná vysoká škola převést do fondu účelově určených prostředků do výše 5 % objemu účelově určených veřejných prostředků poskytnutých veřejné vysoké škole na jednotlivé projekty výzkumu a vývoje či výzkumné záměry v daném kalendářním roce; v případě jiné podpory z veřejných prostředků do výše 5 % objemu této podpory poskytnuté veřejné vysoké škole v daném kalendářním roce. Převod účelově určených prostředků veřejná vysoká škola písemně oznámí jejich poskytovateli. Prostředky fondu účelově určených

prostředků může veřejná vysoká škola použít v dalších letech trvání projektu pouze k účelu, ke kterému jí byly poskytnuty.

Podmínky tvorby a užití fondů stanoví vnitřní předpis veřejné vysoké školy. Zůstatky fondů k 31. prosinci běžného roku se převádějí do následujícího rozpočtového roku.

Zdroji stipendijního fondu jsou převody poplatků za studium dle zákona o vysokých školách a převody daňově uznatelných výdajů podle zvláštního předpisu. Veřejná vysoká škola může rozdělovat do fondů zisk po zdanění pouze v případě, že byla uhrazena případná ztráta z minulých období. Zůstatky fondů k 31. prosinci běžného roku se převádějí do následujícího rozpočtového roku.

Prostředky rozpočtu se používají pouze na financování činností, pro které byla veřejná vysoká škola zřízena, a na financování doplňkové činnosti.

Majetek veřejné vysoké školy

Veřejná vysoká škola vlastní majetek potřebný k činnostem, pro které byla zřízena. Majetkem veřejné vysoké školy jsou věci, byty a nebytové prostory, práva a jiné majetkové hodnoty. O nakládání s majetkem veřejné vysoké školy rozhoduje rektor nebo orgány nebo osoby, o nichž to stanoví statut veřejné vysoké školy. V některých případech uvedených v zákoně o vysokých školách rozhoduje rektor po předchozím souhlasu správní rady veřejné vysoké školy. Veřejná vysoká škola může nabývat pouze cenné papíry vydané státem nebo cenné papíry, za jejichž splacení se stát zaručil anebo cenné papíry obchodní společnosti, do které veřejná vysoká škola vložila majetek.

Hospodaření veřejné vysoké školy

Veřejná vysoká škola je povinna majetek užívat k plnění úkolů ve vzdělávací a výzkumné, vývojové a inovační, umělecké nebo další tvůrčí činnosti. Může jej užívat i k doplňkové činnosti v souladu se zákonem o vysokých školách. V doplňkové činnosti veřejná vysoká škola vykonává za úplatu činnost navazující na její vzdělávací a výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost nebo činnost sloužící k účinnějšímu využití lidských zdrojů a majetku.

Veřejná vysoká škola není oprávněna k převzetí ručení za peněžitý dluh jiné osoby, ke zřízení zástavního práva k nemovitosti a stát se společníkem veřejné obchodní společnosti nebo komplementářem komanditní společnosti. Dále veřejná vysoká škola není oprávněna vkládat do obchodní společnosti nebo družstva nemovité věci nabyté do vlastnictví veřejných vysokých škol z vlastnictví státu, poskytnutý příspěvek a poskytnutou dotaci.

Stát neručí za závazky veřejné vysoké školy.

Veřejná vysoká škola účtuje v soustavě podvojného účetnictví, ve kterém je povinna důsledně oddělit náklady a výnosy spojené s doplňkovou činností. V ostatním platí pro veřejnou vysokou školu obecné předpisy o účetnictví. Za účelné využívání příspěvků a dotací a za vypořádání dotací se státním rozpočtem a za řádné hospodaření s majetkem veřejné vysoké školy je ministři odpovědný rektor.

Výroční zpráva

Každá vysoká škola je povinna každoročně vypracovat, předložit ministerstvu a jako neperiodickou publikaci zveřejnit výroční zprávu o činnosti a výroční zprávu o hospodaření vysoké školy v termínu a formě, kterou stanoví ministr opatřením zveřejněním ve Věstníku ministerstva a dále vypracovat, projednat s ministerstvem a zveřejnit dlouhodobý záměr veřejné vysoké školy v termínu a formě, kterou stanoví ministr a provádět pravidelně hodnocení činnosti vysoké školy a zveřejňovat jeho výsledky.

Výroční zpráva o činnosti veřejné vysoké školy obsahuje mimo jiné:

- a) přehled činností vykonávaných v kalendářním roce,
- b) výsledky hodnocení činnosti vysoké školy,
- c) změny vnitřních předpisů a změny v orgánech vysoké školy, k nimž došlo v průběhu roku,
- d) další údaje stanovené správní radou veřejné vysoké školy.

Výroční zpráva o hospodaření veřejné vysoké školy obsahuje mimo jiné:

- a) roční účetní závěrku a zhodnocení základních údajů v ní obsažených,
- b) výrok auditora k roční účetní závěrce, pokud byla auditorem ověřena,
- c) přehled o peněžních příjmech a výdajích,
- d) přehled rozsahu příjmů a výnosů v členění podle zdrojů,
- e) vývoj a konečný stav fondů,
- f) stav a pohyb majetku a závazků,
- g) úplný objem nákladů v členění na náklady pro plnění činností doplňkových a ostatních.

Výroční zpráva o činnosti a výroční zpráva o hospodaření, dlouhodobý záměr veřejné vysoké školy a výsledky hodnocení činnosti veřejné vysoké školy musí být veřejně přístupné.

Účetní závěrku veřejné vysoké školy tvoří:

- Rozvaha (sumář za vysokou školu),
- Výkaz zisků a ztrát, rozdělený na hlavní činnost a hospodářskou činnost (sumář za vysokou školu, škola, koleje a menzy a vysokoškolské zemědělské a lesní statky),
- Doplňující údaje pro veřejné vysoké školy v provedení – sumář za vysokou školu, kde jsou uvedeny především údaje o financování a ze zúčtování jednotlivých účelových dotací a příspěvku a fondy,
- Příloha k účetní závěrce dle vyhlášky č. 504/2002 Sb.

Účtový rozvrh představuje klasifikaci operací a dalších případů (aktiva, pasiva, výdaje, příjmy, odpisy, ztráty apod.) podle jejich ekonomické, právní a účetní podstaty. Vymezuje organizaci knih, se kterými pracují účetní. Nezbytností je řádný systém pro sledování plnění schválených výdajových ukazatelů rozpočtu (rozpočtové účetnictví nebo účetnictví rozpočtových výdajů). Je nutný k vykazování operací ve všech fázích výdajového cyklu. Zahrnuje sledování pohybů mezi rozpočtovými účty: zejména mezi zdrojovými účty (např. účet schválených rozpočtových výdajů/závazných ukazatelů rozpočtu a jejich dalšího rozpisu), účty závazků, účty výdajů ve fázi ověření a platebními účty. Všechny operace je nutné rozdělit do jednotlivých kategorií podle systému rozpočtové klasifikace, a to v každé fázi výdajového cyklu. Výdaje je nutné zúčtovat co nejdříve poté, co je ověřeno dodání.

Přinejmenším to platí pro víceleté smlouvy a pro rozsahem významné smlouvy. Ve finančních výkazech a zprávách by se měly závazky odlišovat od výdajů. Navíc by se měly monitorovat všechny objednávky bez ohledu na to, zda byly naplněny, či nikoliv. Účtový rozvrh vysoké školy se musí těmto potřebám ve vykazování přizpůsobit a to nejen ve druhových položkách účtů a dle organizační struktury školy, ale i dle zdrojů financování, které jsou, obrazně řečeno, v horizontálním členění průřezově přes celou organizaci, což v minulosti činilo velké problémy v informačních systémech a programátoři se tomuto požadavku museli přizpůsobit.

Základní problematické otázky v oblasti vykazování vysokých škol

- *Rozlišení činností vysoké školy* na hlavní a doplňkovou (zákon o vysokých školách), hospodářskou (účetnictví – vyhláška 504/2002 Sb.), výdělečnou (zákon o dani z příjmu) a ekonomickou (zákon o dani z přidané hodnoty). Tyto činnosti se odvozují primárně od zdrojů financování a souvisí s pojmovou nejednotností v daňových zákonech, legislativě v oblasti účetnictví a zákonu o vysokých školách. V podstatě se dá zjednodušeně definovat hlavní činnost jako ta, která vyplývá ze zákona o vysokých školách a měla by to být činnost na základě akreditací a doplňková ta, kterou vysoká škola provádí za úplatu a není akreditovaná. Hospodářská činnost je zřejmě opomenutý název ve výkazech, protože již v r. 1998 vydalo ministerstvo vysvětlení, že pokud je v předpisech o účetnictví použit termín „hospodářská činnost“, rozumí se jím pro veřejné vysoké školy doplňková činnost podle zvláštního předpisu (zákonu o vysokých školách). Výdělečná činnost je činnost zdaňovaná dle zákona o dani z příjmu a to se u vysokých škol jedná o veškerých příjmech ze všech činností mimo příjmů z investičních transferů a úroků z vkladů na běžném účtu. Pojem ekonomická činnost je uveden v definici předmětu daně v zákoně o dani z přidané hodnoty a je otázkou do jaké míry se tato činnost shoduje s činností doplňkovou.
- *Peněžní báze a akruální báze* ve vykazování. Použitá účetní báze vymezuje účetní principy určující, kdy se operace stanou součástí finančních výkazů. Pokladní účetnictví uznává výdaje ve fázi platby a zaměřuje se na peněžní toky a zůstatky na účtech. Plně akruální účetnictví se podobá systémům účetnictví pro podnikatelské subjekty a uvádí všechna pasiva a aktiva. Náklady na aktiva se považují za vynaložené, když se toto aktivum použije k poskytnutí nějaké služby. Toto účetnictví tudíž počítá s odpisy a nerealizovanými ztrátami. Problém pro vykazování vysokých škol spočívá v účetnictví vedeném na akruální bázi a na podmínkách poskytovatelů při financování různých programů na vykazování na bázi příjmů a výdajů (IFAC, 2006). Částečně se tento problém vyřešil používáním fondu účelových prostředků (viz výše). K postupné implementaci akruálních principů do účetnictví veřejného sektoru dochází v současnosti také v souvislosti s reformou účetnictví státu a s implementací Mezinárodních účetních standardů pro veřejný sektor (IPSAS) (Mejzlík, 2006).
- *Stanovení režijních nákladů* projektů účelových prostředků a dotací a to především jako uznatelný výdaj (náklad) poskytovatelem. Metody akruálního účetnictví jsou nutné k určení plných nákladů výdajového programu, které zahrnují požadované a vynaložené náklady na zboží a služby v daném období a využití zásob a aktiv (tj. odpisy). Stanovení úplných nákladů programu vyžaduje započítání režijních nákladů; ty mohou být společné několika programům a někdy je dokonce nemožné na jednotlivý program je stanovit. V těchto případech je dobré stanovit algoritmus pro rozpočítávání takovýchto nákladů, je však otázkou, do jaké míry bude tento algoritmus uznatelným výdajem pro poskytovatele prostředků.

- *Účelové vykazování a druhový výkaz zisku a ztráty (výsledovky).* Zde dochází ke směřování pojmů u finanční kontroly a kontroly čerpání rozpočtu, kdy se sleduje účelové vynakládání prostředků dle druhové výsledovky (FASB, 2008). Čili v konečné fázi řídicí orgán, kontrolní orgán a audity kontrolují druhové čerpání prostředků místo sledování splnění účelového cíle poskytnutých veřejných zdrojů či rozpočtu.

Finanční kontrola

Oblast finanční kontroly ve veřejné správě České republiky je jedním z nejdůležitějších předpokladů k efektivnímu a hospodárnému využívání veřejných prostředků. V České republice je tato oblast řešena samostatným zákonem o finanční kontrole a na zákon navazující prováděcí vyhláškou. Zákon stanoví především komplexní vertikální a horizontální systém finanční kontroly jako nedílné součásti řízení na všech stupních veřejné správy. Zaměřuje se na jednotné metodické řízení finanční kontroly veřejných v celé veřejné správě, vytvoření právních a institucionálních podmínek pro zajištění finanční kontroly veřejných prostředků a prostředků poskytnutých České republice ze zahraničí. Tento zákon o finanční kontrole je v České republice jedním z hlavních legislativních předpisů upravujících kontrolní mechanismy působící ve veřejném sektoru (MF ČR, 2005). Veřejné vysoké školy jako organizace veřejné správy jsou povinny se tímto zákonem řídit a dbát na to, aby veřejné finanční prostředky byly využívány efektivně, účelně a hospodárně. Ke splnění tohoto úkolu musí svůj informační systém přizpůsobit podmínkám zákona o finanční kontrole a to především stanovením útvaru interního auditu a ustanovením funkce příkazce operace a správce rozpočtu. Do zákona jsou promítnuty obecné principy právních předpisů Evropské unie (dále jen EU), které vyžadují, aby finanční prostředky byly využívány hospodárně, efektivně a účelně. Zákonem je také zakotvena spolupráce národních kontrolních orgánů s kontrolními orgány EU.

Všechny zde stručně uvedené podmínky financování a hospodaření vysokých škol musí být implementovány do vnitřních předpisů školy, z nichž některé ještě navíc musí být schvalovány ministerstvem.

Závěr

V současné době dokončuje Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky přípravu komplexní reformy terciárního vzdělávání. Ta by se měla dotknout především organizace řízení veřejných vysokých škol a financování veřejných vysokých škol:

- a) změny v postavení a kompetencí jednotlivých akademických a řídicích orgánů na vysokých školách a to především v posílení zastoupení veřejnosti při řízení vysokých škol;
- b) změny systému rozdělování prostředků z centrální úrovně mezi jednotlivé vysoké školy.

Po etapě výše popsaného kvantitativního rozvoje řízení a financování, by v dalším období měl systém financování podpořit zejména kvalitativní rozvoj vysokých škol. Postupně by se tak součástí systému normativu financování veřejných vysokých škol měly stát také ukazatele typu: bodové ohodnocení výsledků vědy a výzkumu, mezinárodní mobilita studentů a učitelů, úspěšnost absolventů apod. Jednou z dalších možností financování veřejných vysokých škol dle reformy zůstává také zavedení školného, ale to je již politická otázka. V souladu s těmito kroky budou muset být upraveny i standardy pro účtování a vykazování ekonomických

činností vysokých škol, včetně výročních zpráv, tak aby poskytovaly veřejnosti dostatečné informace pro zhodnocení výsledků a především kvality vzdělávání a poskytnutých prostředků. Nejedná se o lehký úkol, protože výsledky tohoto procesu se budou týkat především budoucího vývoje společnosti.

Literatura

- [1] FASB (2008): *Financial Accounting Standards Board*. [on-line], Norwalk, Financial Accounting Standards Board, c2008, [cit. 10. 2. 2010], <<http://www.fasb.org>>.
- [2] IFAC (2005): *2006 IFAC Handbook of International Public Sector Accounting Standards Board Pronouncements*. New York, International Federation of Accountants, 2005.
- [3] IFAC (2006): *Příručka dokumentů Rady pro mezinárodní účetní standardy pro veřejný sektor. Vydání 2005*. Mezinárodní federace účetních (IFAC), New York, 2006 (český překlad Nejvyššího kontrolního úřadu ČR).
- [4] Mejzlík, L. (2006): *IPSAS – aktuální účetnictví pro veřejný sektor*. In: Zelenková, M. (ed.): *Změny účetní a daňové legislativy v roce 2007. Sborník pedagogické konference IV. ročník*. Praha, Oeconomica, 2006, s. 73-81.
- [5] MF ČR (2005): *Koncepce kontrolního systému v České republice se zaměřením na finanční kontrolu. (Systémy finančního řízení a kontroly, systémy interního auditu a centrální harmonizace ve veřejné správě)*. Praha, Ministerstvo financí České republiky, 2005.
- [6] Urbánek, V. (2007): *Financování vysokého školství*. Praha, Oeconomica, 2007.

Specifika výročních zpráv o hospodaření vysokých škol v České republice

Jana Ištvánfyová

Článek se věnuje tématu vykazování hospodářských výsledků vysokých škol v závislosti na jejich financování. Vymezuje základní problematické otázky: rozlišení činností veřejných škol, použití účetní báze, které vymezují účetní principy, kdy se operace stanou součástí finančních výkazů a v neposlední řadě i problém vykazování hospodářského výsledku. Na závěr článku autorka dává do souvislosti systém vykazování vysokých škol a zásady finanční kontroly.

Klíčová slova: Vysoká škola; Výkazy o hospodaření; Financování vysokých škol; Finanční kontrola.

Specific Issues in Financial Reporting of the Economic Results of Universities in Czech Republic

The article is dedicated to the topic of financial reporting of the economic results of universities in relation to their financing. The article defines basic issues and problems in the area: identification of and distinction between the various activities of publicly financed universities, the use of an accounting platform and related accounting principles, when report economic activity. Another important topic addressed in the paper is the issue of reporting financial results for the period. In the conclusion, the author discusses the connection between the financial reporting system of public universities and principles of financial audit.

Key words: University; Financial Report; Financial Reporting of Universities; Auditing.

JEL classification: M40.